

UNU SUROGATU ALU CARTOFILORU.

Cu templarile mai noue de in resaritu oclii (sic) europeanelora celi flamendi de cartofi — planta americana, s'au intorsu spre o alta planta resareteana asiatica, numita „Radecina de Jama“ care in resaritu de 6 seclii e cunoscuta. Acesta planta la botanici se tiene de genulu dioscorea ca si Jama de India orientale si occidentale, are inse totusi nescari proprietati specifice. Francesulu Decaisne si englezulu Lindley esaminandu aceasta planta atatu prin culturai, catu si pre in chemicai resolutiune, amendoi s'au unitu intru aceea parere, cumu ea dens'a in scurtu tempu ar' fi in stare de a pune capetu fometei de cartofi in tota Europa. Descriptiunea ei e armatori'a: — are radecini mari, perenali, alu carora capetu de asupr'a e ca pumnulu de grosu, era celu de desuptu se supțieza ca degetulu, si intra de unu cotu in pamentu. Cotorula celu de asupr'a pre pamentu, e ca o pena de gansa numai de grosu, si se invertste pre paru de a derept'a spre steng'a; are colore violeta cu pete mici albe impestriata. Ne avendu proptea se terie pre pamentu, si arunca radecini noue. In China e reslatita acesta planta de mai multe milie de ani sub nume de Sän-in si suplesce locul cartofiloru, há se si numesce cartofi de China. Mai multi gradenari francesi au cultivat'o de unu tempu incoce si au aflatu intr'ins'a urmatoriele proprietati: — 1) In privinti'a gustului si a nutrementului intrece pre cartofi. — 2) Da unu venitu mai mare si mai securu de catu cartofii, fiindu ca nu patemesce de morbulu cartofiloru. — 3) Cresce bene in pamentu secu arenosu (nesiposu), si da cea mai buna ocazitine a face din ocuri sterpe, locuri fructifere. — 4) Se sporcesc

forte tare, fora de a pierde teva din bunetatei marime si poterei nutritoria. — 5) Pote remane in pamentu cu anii, fora de a se strica (perennis). — 6) Culesa se pote tiene in celaria (piontie), bordeie, grope, mai indelungatu de catu cartofii. — 7) Se fierbe mai curundu de catu cartofii.

Profesoriulu francesu Decaisne dice, cumu ea o planta, ca se pota ave prospectu in economia, are de a pleni nesce conditiuni anumite. — Acumu radecin'a de Jama plenesce tote conditiunile cate i se punu, caci ea prospereza in Francia forte bene, fora de asi pierde poterea nutritoria, au gustulu seu; ea e buna la gustu, clara (sic) si candui cruda, se fierbe au se frige curundu, si are gustulu farinei fécule; ea mai incoló e ca o pane buna de mancatu, si in tota templarea de preferitu cartofiloru.

Lindley prescrie pentru cultur'a ei in Anglia urmatoriele regule: Pentru prasirei se cauta radecintiele cele mai mici, se grigescu preste ierna aparandule numai in contra gerului. Primavera se asiedia suptu brasda dese un'a lenga alt'a in pamentu aratu au sapatu afuadu. De unde esu preste pucinu afora nesce mladitie lungi, carii dupa ce au ajunsu la 6 arme se talia; taliaturele aceste se asiedia pre dung'a brasdei, incarcandule cu pucinetu pamentu. In tempu ploiosu arunca si aceste curundu radecine, in tempu sacetosu trebuescu udate. Dupa 15—20 zile incepu radecinele a se preface in fructuri. Totu-odata incepu a esi mai multe mladitie laterali ca pulii de cucuruзу, care sunt de a se rupe, pentru ca se fructifice mai bene radecinele. Fia care radecina face cate doue galci seu tubercule. Aceste au pre de in afora form'a cartofiloru, si colore sura s'au bruneta; in la intru miediu albu, opalinu, farmitiosu, pucinu laptosu

si celulosu, care fierbenduse preste pucinu se sbicesee cá si alu cartoffloru, cu care adeseori alterneza la gustu. Cercati si vedeti!

Dupa „G. G.“

M.

I M N Ū L

Moldo-România, pentru 25. Ianuarie 1856.

Zisa onomastikă a prea înălțatului Domn

ГРИГОРИЕ А. ГИКА ВВД.

Doamne antră pământul
A României popor,
Și înține harul tău
Pre Grigori Domnitor!

Moldova eară, să a ei lepe
Ce din vremea tău moștenit,
Și înține 'n Ea să poată călece
Pre calea tău traisă fericit!

Direptatea în lume,
Frica către Dumnezeu,
Cu zăria cea deplină
Căpătare pe tronul Său.

Prețul strămoșii 's iкоанă vie
De fape ține, ce аз plinit,
Așa a noastră virtute fie
La străpocă titlu de 'nălțrit!

ХРОНИКЪ ТЕАТРАЛЪ.

Деакъ вре о датъ Хроника аз авт че спие, деакъ лънд дн шъпъ пана де феилетонист, ш'ат гъндит дн адевър ла тот че с'ар чере де ла mine, apoi, аста аз зрмат акъта, кънд сънт датор а да о релатіе де репрезентатіеа че аз зрмат алатъсаръ, Марді дн 24. Ianuarie, къ okaziea Onomasticei Pre Д. DOMN Стъпнитор; о репрезентатіеа дн ачеле, кърора пі ръшъне адевчереа аминте, дді зимеште минтеа, те рънеште дн реціоанеле пльвѣте фъкъндѣте а дорі алте асемене, дар prin зп контраст патрнал, дді алинъ идеіе ші дді атъдеште еспресіеа. — Къчі дн адевър, мълдъміріеа, емодіеа ші съвеніріеа че ле авем, де ла

репрезентатіеа грекътъ, сънт аст-феліз, дкътъ пе се поате съ пѣ ле копъндѣт, ші съ штім де есте съ ворым май днтѣ, де мълдъміріеа пълвѣт денъсъ ші манифестатъ днтр'ѣн кип ка пічі о диніоръ, де възріеа чеа ам сімдіт'о, възнд къ ъ де фрѣтос ші плькътъ а се кळेце фрѣктеріеа вінефачерімор сътѣпате, де есвътіреа піесеі д скопъа меніреі сале, саз де жокъа ші нимеріреа акторімор. Трѣпа національ, съв діректіеа вред пікълзі еі Діректор ші актор, D. Azkian, аз воітъ съ сърѣзе prin о піесъ локаль, сеара дн 24. сепр 25. Ianuarie, аѣзъла аніверсалеі; еа днсъ днтім-пінъ гректате къ атѣта май таре, къ кът се череа а авѣ о піесъ де okazie, національ, каре пѣ дн-фъдоша програма, еар тімпъа скърт се опънеа ла о поъ компънере. О септѣшъпъ днсъ аз фост де аѣзис, ка съ паскъ о пасторалъ орідіналь, дн феліза лзі Міртіа ші Хлое, а Плъешлзі, а лзі Петръ Рарешеге; че сънт ресъріте дн літератѣра поастръ, съ се днведе, съ 'і се арапѣзе мѣзіка ші съ се езекутезе къ зп аша свкъес, дкътъ, Діректіа вредем къ ар фі мълдъмітѣ съ аівъ такар зече деасемене. Къчі, чіне аз асістат ла рѣдікареа кортінеі, чіне ш'аз аръкат окіі асѣпра фъндълзі сченеі, днфъдошитор артелор дѣреі къ пстеле Пріндълзі Грігоріе Гіка, чіне ар фі възът тавлола віз де лънчіері ші гренадірі дн позідіеа респектоасе, де фіі кътръ зп пърінте ізвіт, ші азінд мѣзіка імнълзі, къ сіпчеріеа къвінте, кънтате де кътръ гръпъ дн кор де dame ші варваді, ші пѣ с'ар фі сімдіт електрїзат аші аместека гласъа дн мезъа іммітелор детъзърі де зра, каре аз салътат Ложа Домнеаскъ? — Репрезентатіеа фінд компъсъ дн піеселе челе май фаворіте пълвѣкълзі, аз фъкътъ пе D-на Габріела Азкіан съ кълеагъ вкете теле де флорі че іаз аръкат дн ролаа Сореі лзі Жокріс, о сденъ фаворітъ а челзі че сіпгър традъкънд'о, аз креаат зп неасемнат роа, ші аста пе ва фі де аѣзис пентру пълвѣкъл, кареле къноаште днкъ май д'інпайнте тот ачееа че есте дн старе съ факъ D. Azkian, дн піеса а доза Жіжіеано къ Мърїзка репрезентатіеа че аз днтрекътъ пе чеа де май найнте ші дн каре D-на Мерїнаска, дн ролаа еі фаворіт де Зінка, ажътатъ де D. Teodorini ші Бълънеско, аз дат пълвѣкълзі съ днфълеагъ, кът де мълт се поате perde, prin претендіеа де а се жъка піесеа нзоъ ші а пѣ се ренета челе плькъте! — Еар, кънд кортіеа с'аз рецінат ші пі се днтінсе къ гръпеле де дігані, кънд коръа актълзі а д 2-ле дн II Trovatore се езекутъ къ тоатъ

deplăințatea, și limba roșie, спорит дикъ prin
 ачесори ши костіме; ага че диченъ о алт
 senzadie; къчи аста ера піеса де оказіе: Ціганіі,
 а къреіа астор нъ пі се снзе де афш, дасъ, се
 рекъноскъ дндатъ де пзвлік, дпъ гсгъла съ,
 стіа ши депрндере. Еар алецереа ши деслегареа
 нмерігъ а іпгрідеі цесъте дп пасторала Ціганіі
 есте зрѣтоареа: Ъп ціган вѣтрп, фѣрар де
 месеріе, (D. Georgis) авеа доъ фете цемене, дп
 каре зна фрътоасъ дп тоатъ регларігатеа класікъ
 а ачелі пеат че се дпгпмпіпъ знеорі; еар о алта
 аша де сівтъ, дпъ кзм адеце лі пзгем vede,
 Легат прпн жърѣнтъ де репосата цемееа лі а
 пъ ле тѣрїта, декът дптр'о зі; віетъ вѣтрп нъ
 ште че ва фаче съ дпплнеаскъ поронка воіеръ
 лі пропріетар, кареле, прпн вѣтав (D. Idieris) ді
 хотърѣсе съ ши тѣрїте пе Ангеліна (D-на Лзкіан),
 фата чеа фрътоасъ, дпъ зн Ціврїлъ (D. Фрїмъ),
 слвт, възат ши дпкъ-кіор, дар фїз де цзде! Непор
 очічїреа лі е дпкъ кз атѣта маї mare, кз кѣт
 Ангеліана ізвеа ши ера ізвігъ де зн жне пѣстор,
 Чїмвръ (D. Teodorini), кареле сзрпрїне де вѣтав
 пзъндъ ши ізвіта дп лок де тѣрма де ої, тпг
 гїнд'о ши дндемпнд'о а нъ мерде дпъ зрѣтъ
 де Ціврїлъ, се vede nevoit а фзці де дпгрозїрї
 ши а се хотърї съ факъ че'ї ва венї дп гїнд; еар,
 віеата фатъ, дпъ че дпзадар се дппротївеште ла
 тоате сфѣтзїрїле, ростїрїле, тпгзлїрїле ши ворвеле
 дѣлчі але вѣтавлї, кареле дши пзне тоатъ пѣтереа
 че о авеа, спре а о дпдплека съ іее пе фїчоръ
 цѣделї, дпъ че еа хотъреште дп фадъ, къ'ї а
 фзрїсігъ де тѣма-са ши легатъ а нъ се тѣрїта
 дпаштеа соръ-са; дпъ че кз окїї лзїрѣшадї дп
 роагъ съ о креадъ, къ ла цїган, фїї дпкъ маї
 асквлтъ де прїпдїі лор, се хотъреште дпфїне съ
 факъ кзм фѣкк варъ-са, карїа нъ се дпвої а се
 тѣрїта кз зн Ромъп, ши съ се'нече дп Прѣт.

Нзпта дасъ, кїзвїгъ де вѣтавлї іптересат
 дп аста, о апзкъ пе лок ши непорочїга е гага
 дпъ кзм декларъ дпсшї ватавлї, съ ши пзе грѣ
 мазії свъ жѣг, къчи: дпсодїреа са дпъ кодїка
 дївїлъ Кан II, фїла 22, § 154, есте хотърѣт де
 целедїгъ кз зн рошъп, кареле есте словод, дпсъ,
 пз словод ка съ се ши дпсоаре кз чїне ва врої.
 Копїла цеме, кзм аз цемѣт мїї, де атѣте секъле,
 еа е гага съ адаогъ зн властем маї пзлат аспра
 фамїлілор де стѣпнї, дпсъ, черъа ш'аз дпторс
 прївіреа астъ датъ, ши кпнд дпъ іпвестїгѣра
 Жїзделі Ціврїлъ, кз тоате съшпеле лі де вѣлз
 вашъ, ватавлї стрїгъ ла чеата цїганїлор къ: пе-

гръ кз алъ нз'ї тог-зна, de-odatъ; Чїмвръ, вїзїтъ
 coldїтїт де amor, адъче естазъла дп пзвліа
 стрїгїнд: къ де астзї дпаште алъла ши перъ е
 тот зна! кпнд прївіледегъла, дп сзнетъ doveї, чега
 офїсъла, прпн каре цїганї се десровеск, стрїгътеле
 зра! съ трѣаскъ Domnitorъла! нъ се маї дпдъ
 лег де знде вїн. Sentimentъла де пе сченъ се
 стрѣмѣгъ дп тот театръ ши атѣче дп адевр авз
 рѣт тѣртѣреа фѣр есенціе, къ вїпеле фѣкзт, дп
 ініма Ромъпзлї есте предрїг, ши къ дпкъвїпд
 реа ценералъ а пзвлікзлї de-odatъ ши дп тоатъ
 пѣтереа еї, е гласъла адеврат алъ рекъношпїндеї
 че ши депне трївѣтъла кѣтръ ачїї менїдї де Про
 vidence, а фї тпгътереа пеатзлї оменеск, прпн
 пе'пчетата воїндъ съ факъ тот че се креде вїне!
 Дар, кпнд дп зрѣт фїїзлї воерїзлї пропрїетар
 венї съ дптрѣаскъ челе четїте, ши съ десамъ
 деаскъ пе ватавлї, че нъ кредеа дп къдереа прїві
 легїлор пентрѣ розїе; кпнд ел декларъ рензпдїеа
 реа прїнтеллї съ, ла дрїтъла десдзвїрї прентрѣ
 цїганї; атѣчеа се порнї зн поз шїр де Бра!
 Domnitorъла Бра! Боерїї! репродѣс кз літерѣ
 пе 4 vandїере пѣргате де цїганї, Бра! че се
 дпдої ла респнсзла воерзлї кѣтръ Жїзделе Цї
 врїлъ, аспра дптрѣврїеї че ва фаче кз маптаос
 рошїе ши кз вїчїлъ? менїте фїїнд а ста де акът,
 пзмаї де довадъ, къ Молдо-Ромънъла прпн дреп
 тате аз рескзтпѣрат зн вїитор фѣрїче! Шї апої,
 кпнд Пѣсторъла Чїмвръ дши спзсъ історїа пентрѣ
 каре с'аз дпарїе ла оасте, кпнд зісъ кзшкъ ел
 воеште съ факъ ка стрѣвзпї сї, карїї дп паче
 пштеаз ої, еар дп рѣсвоїс съ лзптзз пентрѣ
 Царъ, ш'аз маї адаос:

„Амъ зшвлъ ворва 'н деаръ,
 Къ дп астъ прїтѣваръ
 Вот тѣпа тѣрне 'н Бѣцеак,
 Къ-Ангелїана теа дп врадъ,
 Кз зн възѣт, кз-о сїнеадъ
 Съ трек Прѣтъла съ трек Бѣкзла,
 Съ фїз тот дп цара теа!

Атѣче, аплавселе, детзвїрїле клесе де тоатъ
 трѣпа, пе каре о гратзлїт дп аста саръ, пз коп
 тенїрѣ, ва дпкъ се дпдоїрѣ дп кзрзла цокзлї
 Тарантелеї, есекзтатъ о датъ кз кзвїнтеле хорей
 де доъ орї репегате дп мезъла де Бра!

„Дптре а цереї зіле сїпте
 Азі е пзола Анъ,
 Ліверзі де-амъ наште
 Чел че 'аз фост цїган,

Вішат! Чед че ordoneазъ
Оменіреі хар,
Вішат, Чед че просфореазъ,
Не-аа Патріеі-Алтар!

Aliquis ex Omnibus.

Din „Albina Romanésca: Foiletonul Gaz. de
Moldavia.“

ЛЪСАЦИ ЛЪМИНАРЕА'Н ПАЧЕ.

Зъз дестълъ певзніе,
Драці копії ть аскълатіи,
De-o дешартъ жакъріе
Voi de-акъта въ лъсаці; —
Вьдъ еъ кьтъ де тьлатъ въ плаче.
Апа жокъ копільрескъ;
Апъ еъ въ софътескъ,
Лъсаці лъминареа'н паче.

Нъ черкаці, врьндъ а о стапце.
Де пьтеці сьола пьтернікъ,
К'апоі іар, тотъ воі веді пькце
Ръмъндъ не дьтзперікъ:
Къчі лъміна орі чеді фаче
Трепзіе на с'о авемъ.
Еъ де нопте тьлатъ ть темъ;
Лъсаці лъминареа'н паче.

De-орі че дькръ се досеште
Съз зъз вьлз дьтзвенкьтъ,
De-орі че фантъ съ софрнеште
Дьтззъз сконъ интересатъ: —
Еъ ть темъ, къчі тьлатъ дьмі плаче,
De кьндъ сьантъ, ка съ прівескъ
Ла лъміна че ізвекъ;
Лъсаці лъминареа'н паче.

Драці копії че дьн тьмъларе
Сьактеці дькъ сьпътопії,
Нъ ведеді тьлата сьоларе
Къ в'а фаче оотікопії?
Лъсаці дечи, къчі орі чеді фаче
Жокъл вострѣі певзнескъ;
Драціі меі въ софътескъ,
Лъсаці лъминареа'н паче.

Пентъа вострѣ'н фрьдезіне
Пъ'н авьніз в'а къпъгатъ
Къвеніта са тьрїме
Ка съ сьоле не'нчетатъ;
Дечи къ аста въ веді фаче
Дьпешіи вожъ преа тьлатъ реъ,
Аскълатіи дечи гласъа тьзъ;
Лъсаці лъминареа'н паче.

О! лъсаці къ дьдзраре
Съ лъчеаскъ тотъ терез
Чед лъмінъ дьлче, каре
Маі алїнъ реъа мез:
Асфелъ пьтаі воі веді фаче
Трайла мез маі ферицітъ;
Въ розъ дечи преа змїлітъ
Лъсаці лъминареа'н паче.

„Стеоа Дьн.“

D. Дьскълескъ.

О НОАПТЕ ПЕ ЛЪНЪ ДЪН МЪНЦІ.

Віказъ, 15. Августъ 1855.

А ноптеі пьагръ мантъ не лъте се авьазъ,
Натъра адорпїтъ тресаре 'н речі фїорі,
А мьндїлор спїнаре о пькълъ греа озмеазъ,
Че кьде 'н стронї де розъ не тьфе шї не флорї.

Ънз вьлз авьнъ де чеацъ се ласъ не къшпїе,
Мїі фокърі сопноленте дїн стеле прїн елз вїлз.
Дьн спадїз атмосфера зъз рече вьнтъ свьдіе;
Тьчереа е прьбьндъ шї черїл е сепїнъ.

Дьн досъа зъзі мьнте шї лъпа се івеште;
Вьрскьндъ дьн дївръ'ї разе д'зъз фокъ містерїдесъ;
Ънз фреамьтъ о салътъ прїн фрънзе че шїонтеште
Паръїле дьтоанъ зъз імнъ мелодїдесъ,

Се епърде'обатъ чеаца, се 'мпрьнтїе, с'аскънде
Торенте де лъмінъ дьн гоанъ о алънтъ;
Прїн вьі, прїн рьнї, прьпъсгїї се дьче съ се 'нбьнде
Не зьде, дьн вечи, разъ съ інтре пь эфїнътъ.

Стъпнъ престе спадїз, лъміна се дьпїнде,
А лор капете вьазїі дьченъ а сьтзъра,
О лїнъ дьн натъръ вїацъ се дьскїде.
Шї зьде мїі прїн пїетре дьченъ а тьртъра.

Дїн сонъз тьрезіці, тоді мьндїі дьналъ а лор фрънзе
Шї стьжчеле авьнѣ, де мїі фокърі склїнескъ,
Се паръ пьртъндъ къ тоді фантастїче вестмїнте,
Апоі, дьн дївръ къ салърі, ла хоръ къ пьрнескъ,

Съ пьаскъ, жшї даз тьана, зъз черк дь дївръ
фьрмеазъ,
Се леагъл' дьн кадентъ, се мїшкъ, се опрескъ;
А апелор кьпгаре аї лор нашї регълеазъ,
Шї вьїле ресънъ шї кодрїі клокотескъ.

Пїонъ 'н депьртаре пїантїчі окї холвеазъ.
Не фрьнтъа'ї дькредїтъ зъз поръ вьпнътъ с'аз пьсъ.
Ънз сепнъз фаче, — тоді мьндїі не-лїнште с'амазъ.
Шї лъпа дьнъ дьпесъ, грьвенше сїре авьсъ.

(Фоллет. Zimbrăzi.)

G. Meledon.